

Kunnskap og fellesskap

Skolepolitisk plattform

Vedtatt av Landsmøtet 2007

Arbeiderpartiet

Kunnskap og fellesskap

- skolepolitisk plattform

Vedtatt på Arbeiderpartiets 61. ordinære landsmøte,
19. – 22. april 2007

Innhold

1	Høye forventninger til skolen	side 4
2	Barnehagen er en god start.....	side 6
3	Grunnskolen	side 8
4	Videregående opplæring.....	side 10
5	Lik rett til utdanning.....	side 13
6	Utdanning for voksne	side 17
7	Samarbeid mellom skole og hjem	side 18
8	Nasjonale mål er lokalt ansvar	side 20
9	Skolen som lærende organisasjon	side 22

1. Høye forventninger til skolen

Arbeiderpartiets skolepolitikk har som mål at elevene skal få mer kunnskap i et sosialt fellesskap. Velferdssamfunnet bygger på en sosial kontrakt mellom mennesker. Denne sosiale kontrakten krever at folk har sosial kontakt i hverdagen. Innenfor fellesskolen møtes barn og unge fra ulike samfunns- lag. Dette gir elevene gode sosiale evner til å møte et mangfoldig samfunn. Sosialt fellesskap og fokus på samarbeid i skolen, gir færre sosiale konflikter i det norske samfunn. Dette er en fordel for norsk arbeids- og næringsliv.

Fellesskolen er under press i mange land. Arbeiderpartiet mener at fellesskolens framtid er avhengig av at foreldre er trygge på at deres barn lærer mest i fellesskolen. Selv om mye er bra i norsk skole, når ikke dagens elever det kunnskapsnivået vi har grunn til å forvente.

Ferdighetene i matematikk, lesing og skriving er middels, og nesten en av fem elever forlater grunn- skolen med så svake lese- og skriveferdigheter at de møter store problemer innenfor videregående opplæring. Samtidig vet vi at det er store forskjeller i kunnskapsnivå mellom skoler, og innenfor sam- me skole. Spesielt alvorlig er det at skoleresultatene til den enkelte elev i stor grad henger sammen med foreldrenes utdanningsnivå.

Alle skal med

Arbeiderpartiet vil øke kunnskapsnivået blant norske skoleelever. Norske barn og unge har evner til å lære mer på skolen. Dagens unge vil skifte jobb flere ganger i løpet av sin arbeidskarriere. Dette vil kreve livslang læring. Det stiller større krav til elevens kunnskapsgrunnlag. Skolen svikter de svakeste når hver femte elev går ut av grunnskolen med svake kunnskaper i lesing, skriving og regning. Samtidig ser vi at en del elever ikke får store nok utfordringer i skolen. Disse elevene vil få økt motivasjon dersom de møtes med økte forventninger. Tilpasset opplæring handler om at alle elevene må få muligheten til å utvikle sine talenter innenfor ulike områder.

God trivsel, for mye uro

Vi mener at det ikke er noen motsetning mellom å heve kunnskapsnivået og å ta vare på skolens sosiale formål. Norske skoleelever trives godt på skolen, og har gjennomgående bedre forhold til lærerne sine enn i mange andre land. Dette gir oss et godt grunnlag til å arbeide med å utvikle elevenes sosiale evner og ferdigheter. Skal elevene utvikle sin omtanke for andre, må skolen legge til rette for aktiviteter som fremmer utvikling av empati. Det er også viktig å jobbe med å styrke hver enkelt sin selvfølelse. Dersom elevene skal lære mer, må hver enkelt bli møtt med positive forvent- ninger og trygghet.

I noen klasserom er det mangel på arbeidsro, og dette virker uheldig inn på elevenes læring. Ansatte i skolen må være tydelige voksne og elevene må møte klare rammer. Foreldre må trekkes aktivt med i arbeidet for å skape gode arbeidsvaner, og elevene må lære mer om ulike lærings- strategier. Vi vil arbeide for at foreldrene skal kunne støtte sine barn bedre i skolehverdagen. Det krever at foreldrene blir mer inkludert i arbeidet med å tilpasse opplæringen til den enkelte elev.

Nasjonale kunnskapsmål

Arbeiderpartiet vil at elevene skal få et felles kunnskapsgrunnlag uavhengig av hvilken skole de går på. Vi vil arbeide for at det blir tydelig hvilke nasjonale kunnskapsmål som skal gjelde for alle, og hvilke kunnskapsmål som kan variere lokalt eller avhengig av elevenes evner og interesser. På den måten vil vi sikre at alle har de nødvendige forutsetningene for å fungere som aktive samfunnsborgere, og at lærere, elever og foreldre lettere skal kunne følge med på hvor den enkelte elev står rent faglig.

Vi vil styrke kommunenes og fylkenes rolle i arbeidet med å heve kvaliteten i skolen. Skolefaglig kunnskap lokalt er nødvendig for å følge opp hver enkelt skole.

Norske skoler har de senere årene gått igjennom en rekke reformer. Nå er Kunnskapsløftet i ferd med å bli innført. Det er viktig at skolen får tilstrekkelig ro til å gjennomføre denne reformen i tråd med intensjonene. Fokus i de nærmeste årene bør derfor være på hva som kan gjøres med de utfordringene som gjenstår, istedenfor å gjennomføre nye og store reformer.

2. Barnehagen er en god start

Barnehage er viktig fordi barn stimuleres gjennom lek med andre barn. Barnehagen er det nærmiljøet som sammen med foreldrene kan bidra til det gode oppvekstmiljøet. Arbeiderpartiet vil derfor sikre en god og rimelig barnehageplass til alle som ønsker det.

Gjennom barnehagen lærer barna språk og sosial samhandling, og får utviklet sin lærelyst. Barnehagen gir viktig kulturkompetanse, og bidrar til at barna lærer å identifisere seg med barn med forskjellig bakgrunn. Barna skal utvikle trygghet på seg selv i et inkluderende fellesskap. Barnehagene skal gi et ekstra godt tilbud til barn som faller utenfor og familier som sliter med ulike problemer.

Barnehagen er en god førskole. Barna skal gis mulighet til å lære i takt med sin utvikling, og lærelysten skal stimuleres. Gjennom lek som det bærende læringsprinsipp kan barn bli kjent med tall og bokstaver. Det er også viktig at barna får utvikle sin kreativitet, og at de stimuleres til fysisk aktivitet. Arbeiderpartiet vil sørge for at også barnehagene får ta del i den kulturelle skolesekken og at barna får gode kulturopplevelser gjennom barnehagen.

For å sikre et godt pedagogisk tilbud i barnehagene må det utdannes flere førskolelærere. Vi vil sette i gang et systematisk program for utdanning og rekruttering av førskolelærere og fagarbeidere i barnehagene, og opprette desentraliserte utdanningstilbud for førskolelærere. I tillegg vil vi arbeide for å beholde kvalifiserte førskolelærere. En hovedoppgave fremover er å sørge for god kvalitet i barnehagene.

Kommunene må være gode arbeidsgivere og sørge for gode arbeidsbetingelser og etter- og videreutdanningstilbud til sine ansatte. Særlig må vi satse på å få flere menn inn i barnehagene. For å trekke til seg flere menn kan barnehager opprette stillinger som idrettsansvarlig eller friluftsansvarlig for å trekke til seg arbeidskraft som normalt ikke søker til barnehager.

Arbeiderpartiet mener at barnehage er spesielt viktig for barn som ikke snakker norsk hjemme. Barnehagene gir god språkstimulering gjennom kontakt med andre barn. Vi vil derfor innføre tilbud om gratis korttidstilbud i barnehagen for alle 4- og 5-åringer i områder der det er mange barn med minoritetsbakgrunn.

Arbeiderpartiet vil:

- lovfeste retten til barnehageplass
- sørge for at barnehagene får ta del i den kulturelle skolesekken
- utdanne flere førskolelærere og arbeide for at flere får ta fagbrev i barnehagene
- innføre ordninger med gratis korttidsbarnehage for 4- og 5-åringer i områder med mange barn med minoritetsbakgrunn

Retten til spesialpedagogisk hjelp før skolepliktig alder er i dag hjemlet i opplæringsloven. I mange kommuner fungerer ikke dette og foreldre opplever at barna deres ikke får hjelp. Barnehagen må i samarbeid med hjem og skole sørge for at observasjoner blir formidlet og at hjelpetiltak blir satt i gang så tidlig som mulig.

Arbeiderpartiet vil styrke samarbeidet mellom barnehage og skole. Skolene må være tydelige på hvilke krav som møter barn som skal begynne på skolen, slik at barnehager og foreldre kan forberede barna. Førskoletilbudet i den enkelte barnehage bør legges opp i samarbeid med skolene lokalt. For å gi alle en god skolestart, går Arbeiderpartiet inn for førskole for alle barn året før de skal begynne på skolen. Barnehagen skal gi et slikt tilbud til de barna som går der. Andre barn skal også være sikret et førskoletilbud før skolestart. Dette tilbudet kan gis enten i barnehagen, eller på skolen. Noen kommuner har allerede satt i gang slike prosjekter i tilknytning til fleksibel skolestart.

Arbeiderpartiet vil:

- bedre samarbeidet mellom barnehage og skole for å legge til rette for en god overgang til skolen
- innføre en ordning med et halvt års førskoletilbud før skolestart for barn som ikke har gått i barnehage tidligere, i barnehage eller skole
- åpne for at kommunene kan innføre fleksibel skolestart det første halvåret i det året barnet fyller 6 år

Når vi har gjennomført full barnehagedekning, vil vi innføre opptak i barnehagene minst to ganger i året. Det kan nemlig by på store utfordringer for foreldre å måtte vente lenge på barnehageplass hvis barnet er født i midt i barnehageåret.

Når det innføres lovfestet rett til barnehageplass har det offentlige ansvar for å stille de nødvendige plassene til disposisjon. Vi er avhengige av både private og offentlige barnehager for å nå våre mål. Private barnehager er likestilt med de offentlige når det gjelder krav til opptak og inkludering. Det må også stilles krav til åpenhet om regnskaper slik at man kan se hvor mye som tas ut som overskudd for eiere, og hvor mye av barnehagens inntekter som kommer barna til gode. Når kommunene får ansvar for overføringene til barnehagene, kan de lage regler for hvor mye eierne kan ta ut i overskudd.

Tilskuddene til barnehagene må utformes slik at de tar hensyn til barnehagens åpningstid – både når det gjelder antall timer barnehagen er åpen i uka, og om den holder åpent i ferier. Arbeiderpartiet vil at kommunene skal legge til rette for at noen barnehager har åpent på kveldstid dersom det er behov for det. Kommunene bør stimulere til at noen barnehager utvider sine åpningstider slik at aleneforsørgere og barn av foreldre uten normalarbeidsdag får mindre press i hverdagen. Denne typen ordninger skal imidlertid utformes uten at barna får en lengre oppholdstid i barnehagen per uke. Det er viktig at barnehagene legger til rette for et godt pedagogisk tilbud også for de barna som har barnehagetiden sin på kveldstid.

Arbeiderpartiet vil:

- at private og offentlige barnehager likestilles økonomisk
- at det skal åpnes for opptak til barnehagene minst to ganger i året
- at det skal stilles krav om åpenhet om regnskaper til private barnehager som mottar tilskudd fra det offentlige
- at det skal legges til rette for fleksible åpningstider i barnehager der det er behov for dette og at tilskuddene fra kommunene skal tilpasses barnehagens åpningstider

3. Grunnskolen

Når barn begynner på skolen har de en rekke forventninger til hva som venter dem. Lærelysten må ivaretas og motiveres fra første dag, og barna må lære gode arbeidsrutiner. Gode lese- og skrivekunnskaper er grunnleggende for å tilegne seg de andre fagene. Lese- og skriveferdigheter må derfor prioriteres de første årene.

Arbeiderpartiet vil gjennomføre heldagsskolen på barnetrinnet. Vi vil utvide timetallet i norsk, matematikk og engelsk. Et godt SFO-tilbud med fysisk aktivitet, lek og leksehjelp skal være en integrert del av skoledagen. Vi vil derfor innføre en time gratis SFO hver dag for alle barn de første fire skoleårene.

Frem til heldagsskolen er gjennomført må vi sørge for at kvaliteten økes, og at prisen reduseres i SFO slik at alle har mulighet til å benytte tilbudet. Mange steder er SFO nå så dyrt at foreldrene tar barna ut av ordningen. For å sikre alle barn muligheten til å benytte SFO-tilbudet vil vi vurdere ordninger som inntektsgradering, søskenmoderasjon og gratis timer med leksehjelp etter skoletid. Samarbeidet mellom skolen og SFO bør styrkes. Idrett, lokale fritidsaktiviteter og kulturskolen bør i større grad legges inn i SFO-tilbudet. Voksenteiteten må sikre en trygg og god SFO.

I noen kommuner opplever barn som er i SFO å ikke få gratis skoleskyss. Arbeiderpartiet ser på SFO som en naturlig del av skoledagen, og vil arbeide for at elevene får skoleskyss også til og fra SFO.

Arbeiderpartiet vil ha fokus på økt faglig nivå mot slutten av barnetrinnet. Barn er nysgjerrige og motivert til mye læring i 10-12 års alderen. Hvis vi styrker de grunnleggende ferdighetene tidlig, er det lagt et godt grunnlag for mer varierte og spennende undervisningsformer senere i skoleløpet. Dette kan gi rom for en mer motiverende ungdomsskole. Et viktig virkemiddel for å få til dette, er å sørge for at lærere spesialisere seg mer inn mot hovedtrinn og spesielle fagområder.

I arbeidet med å utjevne sosiale forskjeller er leksehjelp til alle en viktig målsetning. Arbeiderpartiet går inn for prosjekter hvor skolen legger til rette for organiserte fritidsaktiviteter og leksehjelp, enten i en lengre midttime eller etter skoledagens slutt.

Arbeiderpartiet vil:

- utvide timetallet til 28 skoletimer i uka på barnetrinnet
- innføre en time gratis SFO hver dag for alle barn de første fire årene
- legge til rette for lekselesing, leksehjelp og andre fritidsaktiviteter i tilknytning til skolen/ SFO

Mange elever opplever at undervisningen blir for teoretisk, og dette blir særlig synlig på ungdomsskolen. Løsningen er ikke å redusere kunnskapsnivået i skolen, men heller å bruke mer varierte tilnærminger i fagene. Skolen skal sikre at alle elever tilegner seg grunnleggende ferdigheter i norsk, engelsk og matematikk. I tillegg skal skolen legge til rette for at elevene får utviklet sine talenter og oppleve mestring. Det må utvikles læringsarenaer hvor elever med praktiske talenter får utfolde seg. Skolen må tilrettelegge undervisningen og gi muligheter for alternative løp. Skolen, eleven og foreldrene må i fellesskap finne frem til gode løsninger. Med konkrete kompetansemål innenfor grunnleggende ferdigheter vil det være mulig å praktisere en mer fleksibel fag- og timefordeling.

Interessen for å velge realfag må vekkes tidlig. Det må rekrutteres flere lærere med høyere kompetanse i realfag. Kunnskapen må stimuleres gjennom tett kontakt med næringslivet og vitensentrene og ved å trekke inn lærerkrefter i skolen som kan gjøre fagene mer praktiske og virkelighetsnære. Samtidig må arbeidet med Ungt entreprenørskap styrkes i ungdomsskolen. For å sikre at flere lærer seg et 2. fremmedspråk vil vi endre undervisningsformerne, slik at elevene ser mer den praktiske betydningen av økt språkkunnskap. Vi vil arbeide for at skolene tilbyr flere fremmedspråk for å øke elevenes valgfrihet. De som ikke velger 2. fremmedspråk skal bruke timene til fordypning i norsk og engelsk.

I dag velger mange elever feil når de går over i videregående opplæring. Det fører til at noen må foreta omvalg, mens andre ikke fullfører sitt påbegynte utdanningsløp. Skolen må samarbeide mer med arbeidslivet, høyere utdanningsinstitusjoner, næringslivet og yrkesopplæringsnemndene.

Gjennom de nye programfagene på ungdomstrinnet skal elevene få velge fag fra videregående skole. Det er viktig at det legges til rette for valg av forskjellige typer fag, slik at elever kan velge ut fra motivasjon og evner. Gjennom økt samarbeid mellom kommuner og fylker vil vi bidra til at ungdomsskoleelevene får bruke lærere og lokaler fra videregående opplæring. Arbeiderpartiet vil følge utviklingen av Kunnskapsløftet nøye, og vurdere å utvide ordningen med programfag og mulighetene for tilpasning til elevenes forskjellige evner og behov.

Rådgivningstjenesten må styrkes gjennom økte timeressurser, og et bedre etter- og videreutdanningstilbud. Vi vil dele rådgivningstjenesten slik at det kan stilles kompetansekrav både til det sosialpedagogiske arbeidet og arbeidet med yrkesveiledning slik at dette blir mer profesjonelt. Rådgivningstjenesten bør være knyttet til skolen slik at rådgiver kan ha kontakt med og kjennskap til elevene. Det er viktig med nært samarbeid mellom rådgivningstjenesten på ungdomsskole og videregående skole. Arbeiderpartiet vil utvikle en egen utdanning i rådgivning og yrkesveiledning på linje med spesialpedagogikk.

Arbeiderpartiet vil:

- gjøre de teoretiske fagene mer praktisk orienterte og legge opp til mer varierte undervisningsformer
- motivere flere til å velge i 2. fremmedspråk, og øke motivasjonen for realfag
- sørge for nært samarbeid mellom ungdomsskolene og de videregående skolene, særlig om de nye programfagene
- styrke rådgivningstjenesten. Vi vil øke kvaliteten ved å skille det sosialpedagogiske arbeidet fra yrkesveiledningen
- etablere en egen rådgiverutdanning for rådgivere i skolen

4. Videregående opplæring

Videregående opplæring skal gi elevene fagbrev og/eller grunnlag for høyere utdanning. Våre folkevalgte vil bidra til at Kunnskapsløftet fører til en styrking av opplæringstilbudet.

Arbeiderpartiet tar på alvor at høyere utdanningsinstitusjoner opplever at kunnskapsgrunnet ungdom har fra videregående skole ikke er godt nok. Studieforbereidende studieretning skal gi elevene et godt teoretisk grunnlag for videre studier. Arbeiderpartiet vil la de elevene som er motivert for det, mulighet til å ta deler av fag innenfor høyere utdanning.

Alt for få elever velger fordypning i realfagene i forhold til behovene for arbeidskraft i årene fremover. Satsingen på å gjøre fagene mer spennende og attraktive for elevene må derfor økes. Flere og mer kompetente lærere må rekrutteres til skolen. Et styrket samarbeid med ulike fagmiljøer, vitensentrene og lokalt arbeidsliv kan bidra til å gjøre fagene mer levende, og til å synliggjøre hvilke jobber ungdom kan få dersom de tar realfag. Fagfolk utenfor skolen må kunne brukes i deler av undervisningen. Videregående skoler skal samarbeide nært med lokalt næringsliv, og gi et tilbud som gir det lokale arbeidslivet godt kvalifisert arbeidskraft.

Flest mulig bør få muligheten til å ta deler av utdanningen sin i utlandet. Vi vil legge til rette for at flere skoler får samarbeidsskoler i andre land, og inngår utvekslingsavtaler. Som en del av nord-områdesatsingen bør Norge tilby videregående utdanning i Nordvest-Russland, i samarbeid med russiske myndigheter.

Arbeiderpartiet vil:

- styrke det teoretiske grunnlaget for videre studier innenfor studieforbereidende studieretning
- gi elever som ønsker det mulighet til å ta deler av fag fra høyere utdanning på videregående skole
- sette i gang samarbeid mellom lokale bedrifter og videregående skoler for å øke motivasjon til å velge realfag

Kunnskapsløftet skal føre til en styrking av de yrkesrettede utdanningene. Mange opplever at teorien på yrkesfag ikke er tilpasset den utdanningen de har valgt. For at yrkesutdanningen skal bli bedre, vil vi se på hvordan teorien i disse fagene kan bli mer yrkesrettet.

Mange unge opplever å ikke få fullført utdanningen sin fordi det er stor mangel på lærlingplasser. Vi må derfor ha flere og sterkere virkemidler for å sørge for læreplass til alle.

Et forpliktende samarbeid mellom staten og partene i arbeidslivet er nødvendig for å få dette til.

Det skal utredes hvordan man kan få flere lærlingplasser, og sterkere rettighetsfesting.

Lærlingtilskuddet må økes. Det må også vurderes redusert arbeidsgiveravgift og om kvalitetssikrings-tilskuddet skal gjeninnføres. Det bør kunne stilles krav til at bedriftene er lærebedrifter ved offentlige anbudskonkurranser.

I dag er staten og fylkeskommunen dårligst til å ta inn lærlinger. Dette må endres. Kommunene bør ta imot minst én lærling per 1000 innbyggere. Det må også tallfestes et mål for antallet lærlinger staten skal ta imot. Behovet for lærlingplasser er spesielt stort i helse- og omsorgssektoren. Sykehusene må ta et større ansvar for å ta inn flere lærlinger.

Det er ikke nok å få en lærlingplass, det må også være en lærlingplass med god kvalitet. Lærlinger og lærekandidater må gis god oppfølging, og lærebedriftenes instruktører må tilbys kompetanseheving.

Vi må sette i gang målrettede tiltak for elever som har stor risiko for å ikke fullføre videregående opplæring. Dette arbeidet må påbegynnes i ungdomsskolen. Tettere oppfølging fra starten vil redusere sjansene for at den enkelte velger å avslutte skoleløpet. Vi ønsker større fleksibilitet i videregående opplæring, slik at flere unge får mulighet til å ta fagbrev over flere år. For noen ungdommer kan lære-kandidatordningen være et godt tiltak. Slik får ungdom et kompetansebevis for den delen av fagbrevet de har fullført, og de får derfor mulighet til å jobbe som faglærte innen sitt område. Senere kan de ta resten av opplæringen, slik at de kan oppnå fagbrev. En annen løsning kan være å etablere et utdanningsløp hvor en større del av undervisningen skjer i arbeidslivet allerede fra det første året i videregående skole.

Arbeiderpartiet vil arbeide for at elever med fagbrev gis større mulighet til å søke høyere utdanning. Vi vil fjerne kravet om at de som vil søke høyere utdanning uten generell studiekompetanse må ha fylt 25 år. I tillegg vil vi øke muligheten elevene har for å velge høyere utdanning som bygger på det yrkesfaglige studieprogram elevene har fulgt.

Arbeiderpartiet vil:

- øke antallet lærlingplasser i offentlig og privat sektor
- videreutvikle lærekandidatordningen
- gi flere tilbud om videregående opplæring der hele eller større deler av opplæringen foregår ute i arbeidslivet
- gi ungdom med fagbrev bedre muligheter til å søke opptak til høyere utdanning

Arbeiderpartiet vil sikre alle lik rett til utdanning gjennom å innføre fullt stipend for ungdom som må flytte hjemmefra for å få videregående opplæring, dette må også gjelde lærlinger. Elever, lærlinger og lærekandidater skal ha likeverdige rettigheter til finansiering av videregående opplæring. Vi vil lovfeste retten til gratis læremidler i videregående opplæring. Alle elever må også ha god og tilstrekkelig tilgang til PC i undervisning og lekselesing. Målet er at også digitale læremidler skal være gratis.

Elever må i større grad få innflytelse over hvilke arbeidsformer som skal brukes i opplæringen. Elevenes tilbakemeldinger er også svært viktige verktøy i undervisningen, og skolene må benytte seg av dette i sitt utviklingsarbeid. Alle skoler må ha et system for elevmedvirkning. Det er viktig at elevene får kunnskap om ulike læringsmetoder slik at de kan trekkes med i utformingen av opplæringen.

Vi ønsker å styrke kontakten mellom skolen og det lokale nærings- og organisasjonslivet. Lokal og regional kunnskap må tas inn som en naturlig del av faginnholdet i skolen. Skolen må også legge til rette for engasjement gjennom politiske og frivillige organisasjoner. Alle elever og lærlinger skal ha rett til 14 dagers fravær i løpet av skoleåret til å drive politisk arbeid.

Skolen må også legge til rette for ungdom som har offentlige verv slik at disse får anledning til fri på lik linje med arbeidstakere.

For mange er det å være med i elevråd den første erfaringen med demokrati i praksis, det er derfor viktig at dette blir en positiv og lærerik erfaring. Elevrådene må derfor sikres økonomiske ressurser og reell innflytelse.

Systemene for elevvurdering må bedres slik at elevene sikres en mest mulig objektiv vurdering.

Dette må inkludere et bedre og mer rettferdig karaktersystem, at ulike lærere trekkes inn i vurderingen av enkeltelever, og at elevene får jevnlige tilbakemeldinger i løpet av skoleåret.

Arbeiderpartiet vil:

- innføre gratis læremidler for elever i videregående opplæring
- at ingen skal måtte ta opp studielån for å gjennomføre videregående skole
- stimulere til mer elevmedvirkning i videregående skole

Av de som startet på grunnkurs for første gang i år 2000 hadde bare 67% gjennomført videregående opplæring i løpet av fem år. For mange avslutter utdanningsløpet for tidlig. Tiltak som kan redusere frafallet inkluderer tiltak for at grunnleggende ferdigheter må være på plass tidlig, tiltak knyttet til bedre yrkesveiledning for å hindre feilvalg, mer fleksible utdanningsløp, og flere lærlingeplasser og bedre oppfølging av lærlinger. Skolen har ansvar for å følge opp elever som står i fare for å falle ut av det ordinære undervisningstilbudet og opprette tilpassede utdanningsløp til den enkelte.

Ungdom som starter sitt voksne liv utenfor arbeidslivet kan ha store problemer med å komme i arbeid senere. Arbeiderpartiet ønsker derfor å innføre en ungdomsgaranti til alle under 25 år som sikrer individuell oppfølging av ungdom og tilbud om arbeid, utdanning eller opplæring.

Arbeiderpartiet vil:

- at det innføres en garanti om arbeid, utdanning eller opplæring for ungdom under 25 år

5. Lik rett til utdanning

Lik rett til utdanning uavhengig av kjønn, bosted, funksjonsnivå og foreldrenes sosiale eller etniske bakgrunn vil alltid være grunnprinsippet for Arbeiderpartiet i skolepolitikken. Skolen har vært et viktig redskap for å utjevne sosiale forskjeller i Norge. I dag ser vi imidlertid at skolen ikke lykkes så godt som før med denne oppgaven. Utdanningsnivået hos foreldre har stor betydning for elevenes resultater i skolen, og ungdoms valg av utdanning og yrke.

Barn er ulike, men de skal ha like muligheter til å utvikle egne evner og anlegg innenfor et inkluderende sosialt fellesskap. Alle skal få muligheter til å bli bedre, oppleve at de mestrer noe, og få utvikle sine talenter. Det er viktig å sikre at skolen også tar vare på de som trenger en tettere oppfølging, og setter klarere rammer for læringen. Tilpasset opplæring innebærer at både elever med lærevansker og elever med spesielle talenter, får bedre mulighet til å utvikle seg på skolen.

De siste årene har vi sett at jenter gjør det langt bedre enn guttene i de fleste fag på skolen. Samtidig ser vi at jenter og gutter velger mer kjønnstradisjonelt enn tidligere, og vi har fortsatt et svært kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge. Arbeiderpartiet vil styrke oppmerksomheten omkring likestilling i skolen. Det må arbeides for en jevn kjønnsfordeling blant skolens lærere og i skoleledelsen.

Arbeiderpartiet vil:

- gi elevene ulike arbeidsoppgaver innenfor fellesskapet
- arbeide systematisk for å rekruttere mannlige lærere til grunnskolen

Skolelokaler og læremidler som ikke er tilgjengelige for mennesker med funksjonshemninger skaper barrierer for deltakelse. Barn med funksjonshemming skal så langt som mulig inkluderes i skolen. Mange barn ønsker mer kontakt med andre barn med funksjonshemming når de blir eldre. Derfor må den enkelte skole i samarbeid med hjemmet utarbeide det best tilpassede opplegget.

Elevene skal få oppfølging tilpasset sine egne behov, innenfor rammen av et gruppe- eller klassefellesskap. Arbeiderpartiet ønsker ikke faste grupper hvor elevene er inndelt etter faglig nivå i all undervisning. Fast undervisning i homogene grupper over tid gir ikke bedre læringsresultater. Alternative planer for elever som ikke deltar i den ordinære undervisningen, må utarbeides i tett samarbeid mellom skole, foreldre og faginstanser.

Dagens spesialundervisning fungerer ikke godt nok. Mange opplever at de ikke får spesiell oppfølging tidlig nok, slik at de har blitt hengende etter i lang tid før det settes i verk støttetiltak. Grunnlaget for all videre læring legges i de første årene på skolen. I Norge setter vi i dag inn støttetiltak og spesialundervisningsressurser sent i skoleløpet. Vi ønsker mer ressurser for å gi alle tilpasset opplæring fra starten. Vi vet også at jenter i langt mindre grad enn gutter mottar støttetiltak. For mye ressurser brukes på utredning, og det går ut over oppfølgingen av den enkelte. Hjelpetjenestene må derfor være mer ute på den enkelte skole der elevene er. Arbeiderpartiet vil gjennomgå ordningen med spesialundervisning for å sikre at de som har behov for det får bedre personlig oppfølging

Mange barn og unge har behov for flere sosiale støttetiltak i hverdagen. Støtteapparatet fins hos ulike faginstanser som sosiallærer, helsesøster, pedagogisk-psykologisk tjeneste, barnevern eller hos barne- og ungdomspsykiatrien. Mye av ressursene brukes til å utrede hvert barn, og de ulike profesjonene samarbeider ikke godt nok om de støttetiltakene som settes inn. Arbeiderpartiet sørge for en bedre samordning av de mange støttetiltakene som er rettet mot ungdom. Kommunene kan med fordel gå sammen om støttetiltak for å sikre høy kompetanse. Flere yrkesgrupper bør også trekkes inn i skolen for å lage en bedre og mer helhetlig oppfølging av skoleelevene.

Arbeiderpartiet vil:

- sørge for at skolelokaler og læremidler er tilgjengelige for alle
- arbeide for at flere av de faginstansene som arbeider med støttetiltak overfor barn og unge samordnes bedre
- arbeide for at barn med behov som ikke kan imøtekommes gjennom ordinær undervisning sikres rett til spesialundervisning
- at en større del av ressursene til støttetiltak settes inn tidligere i skoleløpet.
- at elever som ønsker det får tilbud om leksehjelp
- at alternative undervisningsplaner utarbeides i nært samarbeid med eleven, foreldre og faginstanser

Barn med minoritetsbakgrunn må kunne norsk når de begynner på skolen dersom de skal få utbytte av undervisningen. Opplæringsplikten bør inneholde et krav om at barn som vokser opp i Norge skal lære norsk før de begynner på skolen. Kommunene skal ha plikt til å tilrettelegge et slikt tilbud. Tiltak overfor det enkelte barn skal settes i verk dersom barnet ikke snakker norsk når de er fire år.

For å få bedre kontakt med foreldre med minoritetsbakgrunn kan det være nødvendig å sette inn spesielle tiltak for å få til godt samarbeid. Vi vet at mange prosjekter har gitt gode resultater. Noen skoler har gitt foreldrene en kontaktperson som har spesielt ansvar for skole-hjem samarbeid. Hjemmebesøk har også vist seg å være vellykket. Slik opprettes en relasjon mellom lærer og foreldre, og man kan stille spørsmål og gi informasjon. Språkopplæring for mor, eventuelt for mor og barn sammen har gitt gode resultater. Det samme har leksehjelp for elever og foreldre i skolens regi. Mange minoritetsspråklige foreldre synes det er vanskelig å delta på foreldremøter. Tolkning på foreldremøter, og informasjon på språk som foresatte kan lese kan også være nødvendig der det er språkbarrierer som er utfordringen.

Innvandrerbarn og unge som kommer til landet i skolealder må få opplæring i norsk så raskt som mulig, og kommunene må ta ansvar for at de gis en innføring i Norges kultur og samfunn. Arbeiderpartiet vil arbeide for at denne gruppen får særskilt oppfølging. Elever med minoritetsbakgrunn må også i videregående skole få norskopplæring på sitt nivå, men målet er at alle skal over på ordinær norskundervisning så raskt som mulig. Arbeiderpartiet vil også gi flere ressurser til grunnskoler og videregående skoler med mer enn 25% minoritetsspråklige elever for å sikre en god tilpasset opplæring. Skoler med stor majoritet av elever med minoritetsspråklig bakgrunn må særlig prioriteres.

Arbeiderpartiet vil:

- at opplæringsplikten bør inneholde et krav om barn skal lære norsk før de begynner på skolen. Kommunene skal ha plikt til å tilrettelegge et slikt tilbud.

- styrke språkopplæringen for barn og unge som kommer til landet i skolealder
- gi flere ressurser til grunnskoler og videregående skoler med mer enn 25% minoritetsspråklige elever

Retten til opplæring i samisk språk må sikres for alle aldersgrupper. Utvikling av læremidler på samisk og teknologi til fjernundervisning må prioriteres for å få dette til. Sameskolene og språksentra utenfor forvaltningsområdet må gis muligheter til å fungere som ressurskoler og kompetansesentra for hjemmeskolene. I utviklingen av fagtilbud og andre undervisningstilbud i videregående opplæring må det gis tilbud innenfor samiske kulturbaserte næringer.

Arbeiderpartiet vil:

- at retten til opplæring i samisk språk må sikres for alle aldersgrupper
- satse på utvikling av samiske læremidler, teknologi til fjernundervisning og skjønnlitteratur på de samiske språk
- at det gis undervisningstilbud innenfor samiske kulturbaserte næringer i videregående opplæring

Arbeiderpartiet mener den offentlige fellesskolen har en sentral rolle i utviklingen av barn og unges faglige og sosiale ferdigheter. Det viktigste virkemiddelet for å hindre at flere velger privatskoler er å sørge for at foreldrene er trygge på at deres barn får den beste undervisningen i den offentlige skolen. Av erfaringer fra andre land ser vi at når bruken av private skoler øker, øker også de sosiale forskjellene mellom skolene. Derfor vil den nye privatskoleloven stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen.

Arbeiderpartiet vil arbeide for en sammensetning av elever ved skolene som sikrer god læring for alle elever, og trygge oppvekst- og nærmiljøer. Barn og unge på grunnskolenivå bør derfor ha rett til plass på sin nærmiljøskole, men samtidig må elever som vil søke seg til en annen skole få mulighet til det.

Opptak til videregående skole kun basert på karakterer har vist seg å skape store problemer for elever som må gå på en skole langt unna der de bor, og det har gitt sosiale forskjeller mellom skoler. Arbeiderpartiet er bekymret for tendensen til utvikling av A og B-skoler som man ser på enkelte steder, og mener at fylkene selv skal bestemme opptakskriterier til videregående skole.

Arbeiderpartiet vil:

- ha et lovverk som åpner for private skoler som representerer et pedagogisk eller religiøst alternativ
- gi elevene rett til en skole i nærmiljøet, og mulighet til å bytte skole dersom de ønsker det

Et godt bibliotektilbud må være en integrert del av skolehverdagen fra de første årene. Gjennom bruk av biblioteket stimuleres lærelysten, og elevene lærer å nyttiggjøre seg biblioteket som en viktig læringsressurs i den videre skolegangen.

Et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø er viktige forutsetninger for å gi elevene godt læringsutbytte. Gode og hensiktsmessige skolebygg må til for å sikre en sunn arbeidssituasjon for elever og lærere. Arbeiderpartiet vil videreføre ordningen som kommunene kan bruke for å finansiere oppussing av bygg. Disse midlene skal også kunne brukes til svømmehaller. Det må legges til rette for trygge skoleveier over hele landet.

Skolen skal ha nulltoleranse for mobbing. Alle parter i skolesamfunnet har ansvar for å forebygge mobbing og for å gripe inn når mobbing avdekkes. Skolene må utarbeide forpliktende planer for dette arbeidet, og skoleledelsen har et særlig ansvar for at temaet kommer på dagsorden med jevne mellomrom. Ledelsen må også ta ansvar for utarbeidelse av forpliktende handlingsplaner, og de må sørge for at de ansatte skolerer i hvordan de skal arbeide med mobbesaker.

Skolehelsetjenesten er ikke godt nok utbygget. For å gi barn og unge som sliter psykisk vil Arbeiderpartiet ha en styrket skolehelsetjeneste, der psykisk helsevern inngår som en viktig del.

Arbeiderpartiet mener skolen skal være gratis. Egenandeler på enkelte skoleturer skal være svært begrenset, og skolene skal ikke kunne arrangere aktiviteter dersom noen er forhindret fra å delta på av økonomiske årsaker. Gaver fra foreldre kan bidra til å finansiere ulike aktiviteter.

Det er en nasjonal oppgave å legge til rette for et løft for å digitalisere skolen. Barn og unge er aktive brukere av massemedier og digitale verktøy. Det er viktig at skolen arbeider for at barn utvikler gode holdninger til sikker bruk av nettet og andre medier. Skolene må derfor formidle godt nettvett som en del av sin undervisning i bruk av digitale hjelpemidler.

Arbeiderpartiet vil:

- sikre et godt bibliotektilbud som del av undervisningen
- følge opp opplæringslovens bestemmelser om godt skolemiljø
- sørge for at alle elever har tilgang til et skolehelsetjenestetilbud
- styrke satsingen mot mobbing, og bevisstgjøringen av lærere og skolens ledelse på virkemidler for et godt skolemiljø

Den kristne og humanistiske kulturarv er grunnleggende i det norske samfunn.

Skolen skal formidle den kristne og humanistiske kulturarven, gi elevene god allmennkunnskap og utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter slik at de kan fungere som selvstendige mennesker og aktive samfunnsdeltakere i et stadig mer globalisert samfunn. Skolen skal ikke bygge på en spesiell tro eller et livssyn, og derfor vil vi endre skolens og barnehagens formålsparagraf.

Arbeiderpartiet vil at skolen skal arbeide ut fra et verdigrunnlag der blant annet menneskerettighetene står i sentrum. For at alle mennesker skal føle seg integrert som likeverdige samfunnsdeltakere, og for å bidra til økt forståelse og toleranse, er det viktig med kunnskap om hverandres religion og kultur. Skolen har en viktig oppgave i å gi en balansert innføring i alle de store religionene på en slik måte at ingen føler opplæringen krenkende for sitt livssyn. Lærere som skal undervise i KRL må ha den nødvendige kompetanse for å gi en grundig og balansert framstilling.

Arbeiderpartiet vil:

- skolen skal formidle den kristne og humanistiske kulturarven, og legge til rette for en balansert undervisning om ulike religioner og livssyn
- skolen skal formidle toleranse og forståelse basert på FNs menneskerettigheter og barnekonvensjonen

6. Utdanning for voksne

Livslang læring og mulighet for etter- og videreutdanning må gjelde for alle. Selv om voksnes rett til grunnskoleopplæring er lovfestet, ser vi at det primært er de som har høyere utdanning fra før som benytter seg av muligheten til etter- og videreutdanning. Mange voksne har så svake lese- og skriveferdigheter at de ikke tør ta fatt på etter- og videreutdanning. Undersøkelser viser at over 400 000 voksne mangler grunnleggende ferdigheter som de trenger for å mestre krav og utfordringer i arbeidslivet. Etter at vi fikk lovfestet rett til videregående opplæring har mange opplevd at de har brukt opp retten sin til skoleplass, uten at de har fullført videregående opplæring. Arbeiderpartiet mener at disse må få ny mulighet til å fullføre når de er voksne. Denne retten må også være reell, ved at tilbudet kan gis i nærmiljøet og kan kombineres med jobb. Vi må sørge for et desentralisert og nettbasert utdanningstilbud på alle nivåer.

Mange voksne med lave formelle kvalifikasjoner er ikke motivert for tradisjonell skolegang. Voksne ønsker ofte en læringsssituasjon nært koblet til arbeidslivet. Arbeiderpartiet mener derfor at det må satses mer på utvikling av gode opplegg for læring på arbeidsplassen, og at både arbeidsgivere og arbeidstakere må bevisstgjøres på at tidsmessig og økonomisk investering i opplæring og utdanning lønner seg, både for den enkelte virksomhet, for samfunn og næringsliv.

Kommunene har formelt ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring for voksne, mens fylkene har det samme ansvaret for voksenopplæring på videregående nivå. De kan bruke studieforbund eller andre fjernundervisningsinstitusjoner til å oppfylle plikten. Studieforbundene er derfor viktige aktører i arbeidet med å gi voksne tilgang til læring ut fra egne forutsetninger, interesser og behov. Studieforbundene er nødvendige medspillere for å sikre at voksne får grunnleggende ferdigheter i lesing og skriving. Målet er at studieforbundene må sikres en økonomi som gjør at de kan fylle sin viktige rolle i et desentralisert opplæringstilbud til voksne, der opplæring på arbeidsplassen gis spesiell oppmerksomhet.

Fagskolene er en viktig del av tertiær-utdanningen, men har en lite synlig plass i utdanningssystemet i dag. For å gi samfunnet tilgang til få nødvendig kompetanse blant annet i teknisk sektor og i helse- og omsorgssektoren, er imidlertid fagskoleutdanningene svært viktige. Vi må også sørge for at fagskoleutdanningen innenfor helse- og sosialfag gis de samme økonomiske betingelsene som de tekniske fagskolene. Finansieringen av skolene og av nye linjer og kurs må også avklares.

Arbeiderpartiet vil:

- sørge for at alle får mulighet til etter- og videreutdanning gjennom økt satsing på lesing og skriving blant voksne
- sikre at de som av ulike årsaker har brukt opp retten sin til videregående opplæring uten å gjennomføre kan få ny rett til slik opplæring
- at studieforbundene må sikres en økonomi som gjør at de kan fylle sin viktige rolle i opplæringstilbudet
- styrke fagskolene gjennom god finansiering, og gi fagskoler innenfor helse- og sosialfag de samme økonomiske betingelsene som de tekniske fagskolene

7. Samarbeid mellom skole og hjem

Elever trenger støtte fra aktive foreldre i skolehverdagen. Arbeiderpartiet vil arbeide aktivt lokalt for at foreldre blir møtt med en inviterende holdning når de vil engasjere seg i sitt eget barns læringsmiljø. Vi vil stille krav om foreldremedvirkning i alle kommuner, og styrke dialogen med foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) lokalt.

Vi vil arbeide for at skolens kompetansemål blir tydelig formulert, slik at det blir lettere for foreldre å følge opp sine egne barn. Arbeiderpartiet vil følge utviklingen av de nye læreplanene for å sikre at målene er tilstrekkelig konkrete, slik at det blir mulig for foreldrene å følge utviklingen til den enkelte elev. Leksehjelp og annen oppfølging krever at skolens planer må gjøres tydelige for foreldre. Det må også legges til rette for at lærerne er tilgjengelige for kontakt med foreldrene til fastsatte tider. Elektroniske hjelpemidler kan lette kommunikasjonen med hjemmet.

Skolen må utvikle vurderingsformer som gir den enkelte elev jevnlig tilbakemelding om oppnådd kompetanse. Elevsamtalen er sentral, slik at eleven og foresatte jevnlig får tilbakemeldinger i løpet av skoleåret. Eleven skal medvirke til å sette egne mål i samarbeid med hjemmet.

Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) må få økte ressurser til å skolere lokale FAU, men den enkelte skole må ha ansvar for skolering av foreldretillitsvalgte. Utvikling av samarbeidet må forankres i kommunens plan for kvalitetsutvikling i skolen. Det bør etableres foreldreutvalg på kommunalt nivå. Et kommunalt foreldreorgan må være naturlig samarbeidspart for politikere og skoleadministrasjon. Et slikt organ vil virke samlende for FAUene på skolenivå og det kan ta opp saker som er felles for skolene i kommunen.

Arbeiderpartiet vil arbeide for at alle skoler setter i gang foreldrekurs ved skolestart. Målet er å gi foreldre kunnskap om hva som er skolens oppdrag, og hva som er foreldrenes ansvar. Foreldre med minoritetsbakgrunn, spesielt de som har bodd i landet i kort tid, har behov for mye informasjon om norsk samfunn og skolesystem for å følge opp barna sine.

Ikke alle barn bor sammen med foreldrene sine. Noen bor hos andre foresatte, i fosterhjem eller i institusjon. Et godt samarbeid om disse barna er spesielt viktig. Der foreldrene ikke bor sammen må det legges til rette for kontakt med begge foreldre.

Arbeiderpartiet vil:

- arbeide for tettere samarbeid mellom skolen og foreldrene lokalt
- styrke dialogen mellom folkevalgte lokalt og Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)
- tydeliggjøre ansvaret både skolen og hjemmet har for samarbeid i lovverk og læreplaner
- sørge for at lærerne er tilgjengelige for foreldrene på fastsatte tider
- sette i gang ordningen med foreldrekurs ved skolestart, slik at foreldrenes ansvar og rettigheter klargjøres fra starten

Som en del av skole-hjem samarbeidet, men også som en viktig del av det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet i lokalmiljøet kan det opprettes foreldregrupper i tilknytning til skolen.

Slike grupper kan gi foreldre mulighet til å diskutere felles grenser for barn og unge, og gi foreldrene mulighet til å samle sine tilbakemeldinger til skolen. Samarbeid mellom foreldre i en elevgruppe kan være et viktig bidrag til å utvikle et trygt og godt elevmiljø.

Mange lærere er usikre når de møter en stadig mer engasjert foreldregruppe, som har store forventninger. Lærerne kan mye om dialog med barn, men lærerutdanningen fokuserer lite på dialog med foreldrene. Arbeiderpartiet vil styrke lærernes kompetanse på samarbeid og dialog med de foresatte. Vi vil styrke denne delen av lærerutdanningen, og sette i gang et etterutdanningstilbud for lærere for å styrke skole-hjem samarbeid.

Arbeiderpartiet vil:

- oppfordre til forsøk med foreldregrupper i tilknytning til skolene
- styrke kunnskapen om skole-hjem samarbeid i lærerutdanningen og som etterutdanningstilbud

8. Nasjonale mål er lokalt ansvar

Arbeiderpartiet har alltid hatt som mål at skolen skal være like god overalt, uansett geografisk beliggenhet og økonomiske ressurser. Alle barn skal ha gode lærere, like gode læremidler og like god tilgang til digitalt utstyr til hjelp i skolearbeidet, uansett hvor de bor i landet. Innholdet i skolen må ikke bli så forskjellig fra sted til sted at det skaper problemer for de som flytter, eller for grunnlaget for videregående opplæring.

Mens kommunene og fylkeskommunene har fått et utvidet ansvar for at skolene gjennomfører skolevurdering, at de nasjonale prøvene blir holdt som fastsatt og at det blir gjennomført kompetanseutvikling blant lærerne. Kommunene har også anledning til å lage sine egne læreplaner for skolen innenfor rammen av målene i de nasjonale læreplanene. Den enkelte skole har fått langt større frihet til å fastsette innhold, velge å bruke flere timer innenfor enkelte fagområder, velge arbeidsformer og organisere elevene i grupper enn tidligere. Arbeiderpartiet vil arbeide for at kommunene og fylkeskommunene skal ha tilstrekkelige økonomiske midler til å bære det nye ansvaret.

Våre folkevalgte er skoleeierne lokalt, og de må derfor følge opp utviklingen av skolens innhold. Arbeiderpartiets folkevalgte vil følge opp utviklingen av elevprestasjoner, undersøkeleser om elevmiljø, foreldrenes syn på samarbeid med skolen og undersøkelse om arbeidsmiljø blant lærerne. De lokale skoleeierne har også ansvaret for å sørge for kompetanseheving og etterutdanning av lærere og skoleledere. Arbeiderpartiets lokalpolitikere vil bruke læreplanens generelle del i arbeidet med kvalitetsutvikling i skolene.

For at skolene skal nå de nasjonale målsetningene i Kunnskapsløftet, må den enkelte kommune eller flere kommuner sammen sørge for at skolene følges opp faglig. Dette krever at kommunene har kompetanse på pedagogisk utviklingsarbeid. Kvalitetsarbeidet må følges opp i en dialog mellom skoleeier og den enkelte skole.

Arbeiderpartiet vil at de nasjonale prøvene sammen med lokal kvalitetsvurdering skal brukes for at skolen, foreldre og lokalpolitikere skal få informasjon om utviklingen av elevenes kompetanse. Kvalitetsarbeidet skal sikre at den enkelte elev når de når de nasjonale kompetansemålene. Resultatene av de nasjonale prøvene skal være et redskap for foreldrene, skolene og kommunene i arbeidet med å styrke kvaliteten i skolen.

Skolen bør være et naturlig samlingspunkt i nærmiljøet, og skolebygningene bør i størst mulig grad også kunne benyttes om lokale kultursentre. Mange skolebygg står i dag tomme på ettermiddagstid, samtidig som lokalt organisasjons- og kulturliv mangler lokaler. Kommunene bør legge til rette for at deler av skoleanleggene kan være åpne på ettermiddagstid.

Arbeiderpartiet vil:

- at kommunene følge opp elevprestasjoner, sosialt miljø, arbeidsmiljø blant lærere og foreldreundersøkelser for å sikre kvalitet i skolen lokalt
- at kommunen skal bruke den generelle læreplanen for å utvikle skolen lokalt
- bruke nasjonale prøver som et viktig verktøy for skolene, foreldrene og kommunene slik at elevene skal nå nasjonale kompetansemål
- at de lokale skoleeierne tar ansvar for kompetanseheving hos lærere og skoleledere
- at kommunene bruker skolefaglig kompetanse i oppfølgingen av den enkelte skole

9. Skolen som lærende organisasjon

Læreren er avgjørende for at elevene skal lære mer og trives på skolen. Undersøkelser viser at læreren er en spesielt viktig person for de elevene som har liten oppfølging hjemme. Vi trenger godt utdannede og inspirerte lærere som går inn i et yrke som krever stadig omstilling og oppdatering. Tilpasset opplæring krever at lærertettheten må økes. Arbeiderpartiet vil derfor at ingen kontaktlærer skal ha ansvar for mer enn 15 elever i grunnskolen. Dersom vi ikke når dette målet i løpet av kort tid vil vi vurdere å innføre en egen lovbestemmelse om dette.

Lærerutdanningen står overfor en rekke store utfordringer. Arbeiderpartiet vil at allmennlærerutdanningen skal tilby økt grad av spesialisering knyttet til fag og hovedtrinn, og lærerutdanningen må i større grad enn andre yrker legge grunnlag for livslang læring. Lærerutdanningen må ha tettere kontakt med praksis i skolen. Vi vil ikke øke antall obligatoriske år i lærerutdanningen, men heller satse på økt etterutdanning for lærere som allerede er i skolen og systematisk oppfølging av nyutdannede lærere. Et slikt opplegg for systematisk etter- og videreutdanning må legges opp slik at det når alle lærere, og kan gjennomføres uten at elevene blir skadelidende med økt vikarbruk. Det bør være et langsiktig mål at lærere får mulighet til faglig påfyll ett semester i løpet av de første fem årene, deretter ett semester hvert 10. år.

Videregående opplæring står overfor utfordringen at lærerne har høy gjennomsnittsalder, og i løpet av få år vil mange lærere gå av med pensjon. For å møte lærerbehovet i videregående opplæring mener Arbeiderpartiet at det må legges til rette for at universitetene og høyskolene kan opprette flere studieplasser på praktisk-pedagogisk utdanning, slik at flere studenter med bachelor- eller mastergrad kan ta pedagogisk utdanning i tillegg til sin fagutdanning. I likhet med lærerne i grunnskolen må lærerne i videregående opplæring også få større mulighet til faglig påfyll. For å dekke behovet for etter- og videreutdanning må det opprettes et større faglig samarbeid mellom universitetene og allmennlærerutdanningene

Undersøkelser har vist at mange barn med minoritetsbakgrunn føler seg lite sett og forstått av læreren. Flerkulturell kompetanse må vektlegges i lærerutdanningen. I tillegg må det arbeides målrettet med å rekruttere flere studenter med minoritetsbakgrunn til lærerutdanningen.

Skoleeier har ansvaret for kompetanseutvikling for lærere. Det må settes av tilstrekkelige ressurser til å kunne opprettholde en lærerstab med oppdatert kompetanse, og etterutdanning må legges opp slik at elevene ikke blir skadelidende gjennom økt bruk av ufaglærte vikarer.

For å sikre kvalifisert personell spesielt innenfor realfag, vil Arbeiderpartiet arbeide for å rekruttere fagfolk med annen yrkesbakgrunn inn i skolen. Hoveddelen av lærere skal fortsatt ha en solid pedagogisk utdanning, men annen erfaringsbakgrunn bør også gi grunnlag for arbeid i skolen og telle med ved ansettelse. Etterutdanningsmidler bør brukes både på å føre personer med annen yrkesbakgrunn inn i skolen, og for å legge til rette for at lærere som egner seg bedre i et annet yrke kan tilbys omskolering.

Arbeiderpartiet vil:

- at lærertettheten i skolen økes
- øke graden av spesialisering knyttet til fag og hovedtrinn i lærerutdanningen
- satse på økt etterutdanning av lærere og systematisk oppfølging av nyutdannede lærere
- rekruttere personer med annen yrkesbakgrunn inn i skolen.
- at det sikres tilstrekkelige ressurser til kompetanseutvikling og etterutdanning for lærere

God skoleledelse er avgjørende for å sikre god kvalitet på opplæringen for alle elevene. Tilpasset opplæring og utvikling av skoler som lærende organisasjoner stiller også særlige krav om et tydelig og kompetent lederskap som har evne til å initiere og lede felles utviklingsarbeid.

Gode og helhetlige strategier for skoleledelse er helt nødvendig for å kunne utnytte de faglige lærerressursene maksimalt, og for å sikre et godt skolemiljø der lærerne drar i samme retning. Det er viktig å legge til rette for at lærerne har tilstrekkelig tid til samarbeid om hvordan elevgruppen skal ledes, og til samtaler med elevene. Skolene må legge til rette for dette.

Stadig flere oppgaver overføres fra sentraladministrasjonen i kommuner og fylkeskommuner til den enkelte skole. Denne utviklingen er positiv fordi den gir en større fleksibilitet i bruk av skolens totale ressurser, men den gir samtidig et større press på skolens ledelse. Dette kan gå utover muligheten til å følge opp det pedagogiske arbeidet på en god måte. Det er derfor viktig at skolene har tilstrekkelige ressurser og kompetent støtteapparat i ledelsen.

Kompetanseutvikling for skolelederne er avgjørende for utvikling av en god skole. Det må etableres en nasjonal skolelederutdanning med mulighet for tilpasning til den enkelte leders behov. Kommunene må arbeide systematisk med rekruttering av gode skoleledere. Kommunene må få mulighet til å ansette skoleledere på åremål.

Arbeiderpartiet vil:

- sørge for kompetente skoleledere gjennom egen skolelederutdanning

Gjenvunnet av resirkulerte
drikkekartonger

Arbeiderpartiet

www.dna.no

Bli medlem ved å sende: nymedlem ap til 1980